

Sygn. akt II CZ 79/16

POSTANOWIENIE

Dnia 23 września 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Kozłowska (przewodniczący)

SSN Monika Koba (sprawozdawca)

SSN Marian Kocon

w sprawie z powództwa S.-P. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.
przeciwko M. J.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 23 września 2016 r.,

zażalenia strony powodowej

na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 15 lutego 2016 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie, pozostawiając
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego
w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny na podstawie art. 370 w związku z art. 373 i 369 k.p.c. odrzucił apelację powódki od wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 15 czerwca 2015 r. Stwierdził, że zgodnie z art. 139 § 1 k.p.c. doręczenie zastępcze odpisu wyroku z uzasadnieniem nastąpiło w dniu, w którym upływał termin do odbioru awizowanej przesyłki (20 sierpnia 2015 r.), co czyni apelację wniesioną 21 września 2015 r. spóźnioną. Przyjął, iż błąd pracownika operatora pocztowego polegający na niezwróceniu przesyłki do nadawcy i dokonaniu doręczenia po okresie podwójnej awizacji, nie ma wpływu na skuteczność doręczenia zastępczego.

W zażaleniu na to postanowienie powódka wniosła o jego uchylenie i nadanie biegu apelacji, wskazując, że w niniejszej sprawie nie miało miejsca skuteczne doręczenie zastępcze, a za nieterminowy odbiór przesyłki winę ponosi operator pocztowy. Zarzucała ponadto, że apelacja została odrzucona na skutek spóźnionych wniosków pozwanego, które powinny być zgłoszone w odpowiedzi na apelację.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Konieczne elementy składowe doręczenia na podstawie art. 139 §1 k.p.c. w związku z przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 października 2010 r. w sprawie szczegółowego trybu i sposobu doręczania pism sądowych w postępowaniu cywilnym (jedn. tekst: Dz. U. z 2015 r., poz. 1222, dalej: „rozporządzenie”) to złożenie pisma w placówce pocztowej, poprzedzone próbą doręczenia oraz umieszczenie dwukrotnego zawiadomienia o awizacji przesyłki.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalił się, zasługujący na podzielenie pogląd, że wykazanie przeprowadzenia czynności doręczenia zastępczego niezgodnie z regułami objętymi art. 139 § 1 k.p.c. i przepisami rozporządzenia oznacza nieskuteczność takiego doręczenia. Natomiast w przypadku, gdy mimo dochowania warunków zastosowania art. 139 § 1 k.p.c. pismo do adresata nie dotarło, z przyczyn od niego niezależnych, nie ma to wpływu na skuteczność doręczenia i bieg terminów procesowych, a może skutkować przywróceniem terminu, jeżeli adresat uprawdopodobni brak winy w uchybieniu terminu

(por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 1969 r., II CZ 208/68, OSNC 1969, nr 9, poz. 164, z dnia 3 lipca 2008 r., IV CZ 51/08, nie publ., z dnia 13 września 2001 r., IV CZ 105/01, Prok. I Pr.- wkł. 2002/4/44, z dnia 12 maja 2016 r., III BP 8/15, nie publ. i z dnia 12 listopada 2014 r., II CSK 297/14, OSNC 2015, nr 12, poz. 42).

Przesyłka może być odebrana z placówki pocztowej w ciągu siedmiu dni od dnia umieszczenia zawiadomienia o jej złożeniu, a po bezskutecznym upływie tego terminu – w ciągu siedmiu dni od dnia umieszczenia drugiego zawiadomienia. W orzecznictwie Sądu Najwyższego prezentowane jest konsekwentnie stanowisko, iż doręczenie w sytuacji, której dotyczy art. 139 §1 k.p.c. następuje w dniu, w którym złożone pismo zostało odebrane z placówki pocztowej, o ile odebranie takie nastąpiło w terminie przeznaczonym do odbioru, natomiast w razie, gdy pismo nie zostało odebrane w terminie przeznaczonym do odbioru, doręczenie następuje w ostatnim dniu tego terminu. Faktyczne wydanie przez placówkę pocztową przesyłki adresatowi po upływie terminu odbioru pisma prawidłowo złożonego w placówce pocztowej, nie może przesądzać o określeniu dnia doręczenia pisma sądowego w rozumieniu przepisów procedury cywilnej, która z takim terminem wiąże początek biegu terminów procesowych (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 1971 r., III CZP 10/71, OSNCP 1971 r., nr 11, poz. 187, postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 1995 r., III CRN 71/94, nie publ., z dnia 20 czerwca 2000 r., III CZ 59/00, nie publ., z dnia 6 lipca 2000 r., V CKN 1159/00, OSNC 2001, nr 1, poz. 12, z dnia 10 sierpnia 2000 r., IV CKN 1026/00, OSNC 2001, nr 1, poz. 16, z dnia 30 listopada 2007 r., IV CZ 89/07, nie publ., z dnia 5 czerwca 2009 r., I CZ 26/09, nie publ.; z dnia 28 listopada 2014 r., I CZ 90/14, nie publ. oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2004 r., III CK 226/02, MoP 2007, nr 10, s. 563).

Prawidłowo, zatem Sąd Apelacyjny przyjął, iż o skutecznym doręczeniu pisma w trybie art. 139 §1 k.p.c. nie decyduje data jego faktycznego wydania adresatowi, jeżeli nastąpiła po upływie terminu do odbioru pisma, na skutek nie zrealizowania przez placówkę pocztową operatora obowiązku niezwłocznego zwrotu niepodjętej przesyłki do nadawcy (§10 rozporządzenia). Pomiął jednak, że założeniem takiego rozwiązania, musi być zrealizowanie przez doręczyciela

wszystkich warunków doręczenia zastępczego, a dolegliwe skutki procesowe, wiążące się z tym sposobem doręczenia wymagają rygorystycznego przestrzegania jego wymogów.

W sprawie w której wniesiono zażalenie Sąd Okręgowy w dniu 29 lipca 2015 r. przesłał pełnomocnikowi powódki wyrok wraz z uzasadnieniem (k. 163). W związku z niemożliwością doręczenia przesyłki w dniu 4 sierpnia 2015 r. miała miejsce jej pierwsza awizacja (k. 163 i k. 252). Drugie awizo pozostawiono natomiast, albo w dniu 13 sierpnia 2015 r. (k. 163 - elektroniczne potwierdzenie odbioru) albo w dniu 12 sierpnia 2015 r. (k. 252 – koperta dołączona do zażalenia). Sąd Okręgowy dostrzegając, iż wynikająca z potwierdzenia odbioru data wydania przesyłki (7 września 2015 r.) znacznie przekracza termin jej przechowywania w placówce pocztowej operatora, zwrócił się o wyjaśnienie przyczyn wydania przesyłki adresatowi, po upływie okresu umożliwiającego jej odebranie (k. 184). W odpowiedzi operator lakonicznie poinformował, iż reklamacja jest w pełni uzasadniona, przesyłka pocztowa została bowiem wydana po upływie okresu awizacji, w wyniku błędu pracownika, nie wyjaśniając bliżej istoty tego błędu (k. 196-197). Sąd Okręgowy uznał te wyjaśnienia za wystarczające do nadania biegu apelacji, natomiast Sąd Apelacyjny do jej odrzucenia, jako spóźnionej.

Stanowisko to nie zasługuje na podzielenie, przyjęcie, bowiem za datę skutecznego doręczenia zastępczego daty upływu terminu do odbioru pisma jest możliwe jedynie w razie zrealizowania wymogów doręczenia zastępczego w trybie art. 139 §1 k.p.c., co budzi, w okolicznościach sprawy zasadnicze wątpliwości wymagające wyjaśnienia.

Po pierwsze, udzielona Sądowi Okręgowemu odpowiedź na reklamację jest niewystarczająca do zbadania prawidłowości doręczenia zastępczego, skoro nie wynika z niej jednoznacznie, czy błąd pracownika polegał jedynie na wydaniu przesyłki po okresie prawidłowej awizacji, czy też przesyłka w okresie awizacji nie była dostępna dla adresata w placówce pocztowej, co spowodowało jej wydanie po tym terminie.

Po drugie, nie wyjaśniono, z jakich przyczyn, na elektronicznym potwierdzeniu odbioru i kopercie, data pozostawienia zawiadomienia o drugiej

awizacji przesyłki jest rozbieżna, co poddaje w wątpliwość, datę dokonania drugiego zawiadomienia o nadejściu przesyłki.

Po trzecie, z dołączonej do zażalenia notatki sporządzonej 14 sierpnia 2015 r. przez J. P., pracownika oddziału I., wynika, iż w dniu 14 sierpnia 2015 r. pełnomocnik pocztowy M. T. stawiała się w celu odbioru przesyłki, która nie została jej wydana z powodu zagubienia (k. 253). Jeżeli przyczyną niemożności odebrania przesyłki, w okresie kiedy zgodnie z przepisami rozporządzenia powinna być ona przechowywana w placówce pocztowej, było jej zagubienie przez osoby, którymi posługiwał się operator, doręczenie zastępcze jest nieskuteczne. Przepisy rozporządzenia nie przewidują sytuacji, gdy przesyłka w okresie awizacji nie jest dostępna dla adresata, który się po nią zgłosi i nie nakładają na niego żadnych dalszych obowiązków w tym zakresie. Obowiązki adresata wyczerpują się w jednokrotnej próbie odbioru przesyłki, bez potrzeby czynienia dalszych zabiegów zmierzających do odbioru korespondencji. Operator pocztowy, który w okresie awizacji zagubił przesyłkę, uniemożliwiając adresatowi jej odebranie, powinien po odnalezieniu przesyłki zwrócić ją do nadawcy, podając rzeczywiste przyczyny, które spowodowały nedoręczenie przesyłki, co pozwalałoby sądowi na ponowienie doręczenia. Natomiast zastosowanie doręczenia polegającego na wydaniu przesyłki po okresie, dwukrotnej awizacji adresatowi, który w tym czasie podjął nieskuteczną próbę jej odbioru, jest zastosowaniem trybu doręczenia nie przewidzianym w przepisach, a zatem wadliwym. Uznanie, iż dniem doręczenia zastępczego jest dzień, w którym bezskutecznie upłynął przewidziany przepisami termin przechowywania pisma w placówce pocztowej, a nie dzień późniejszego, faktycznego wydania go adresatowi, oparte jest na założeniu, iż adresat zaniechał zgłoszenia żądania wydania przez placówkę pocztową pisma, o którego nadejściu i miejscu przechowywania, został powiadomiony. Nie dotyczy to natomiast sytuacji zgłoszenia przez adresata żądania wydania przesyłki w okresie, w którym powinna być dla niego dostępna, a które z przyczyn obciążających operatora pocztowego nie zostało zrealizowane.

Mając na względzie, zgłoszony w zażaleniu wniosek o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka pracownika operatora J. P., podniesione

w odpowiedzi na zażalenie wątpliwości dotyczące wiarygodności notatki z 14 sierpnia 2015 r oraz enigmatyczną odpowiedź na reklamację, Sąd Apelacyjny powinien przeprowadzić postępowanie zmierzające do ostatecznego usunięcia wątpliwości związanych z terminowością wniesienia apelacji. W jego ramach należy przeprowadzić dowód z zeznań świadka – autorki kwestionowanej notatki oraz uzyskać odpowiedź operatora wyjaśniającą przyczyny widniejącej w dokumentach rozbieżności dotyczącej daty awizacji i wydania przesyłki po terminie drugiej awizacji.

W razie ustalenia, iż przyczyną wydania przesyłki po upływie terminu, było jej zagubienie oraz niemożność wydania jej adresatowi w czasie, gdy stawił się po odbiór, za datę doręczenia wyroku z uzasadnieniem należy przyjąć datę faktycznego wydania przesyłki adresatowi. Natomiast w razie ustalenia, iż przesyłkę wydano po upływie terminu podwójnej awizacji, mimo prawidłowego zrealizowania wszystkich przesłanek doręczenia zastępczego, datą doręczenia wyroku z uzasadnieniem będzie upływ terminu do odbioru przesyłki, a nie data jej faktycznego wydania.

Pismami, których złożenie jest gwarantowane stronom w postępowaniu apelacyjnym, jest apelacja, odpowiedź na apelację, wnioski dowodowe i pisma zawierające inną treść niż przygotowanie rozprawy. Natomiast celem skutecznego złożenia kolejnego pisma procesowego w postępowaniu apelacyjnym strona powinna zgodnie z art. 207 § 3 w związku z art. 391 §1 k.p.c. zwrócić się o zgodę do Sądu. Mając na względzie, iż pozwany nie zwracał się o wyrażenie zgody na złożenie pisma przygotowawczego z dnia 14 stycznia 2016 r., a pismo nie miało charakteru wskazującego na brak potrzeby uzyskania zgody, powinno ono podlegać zwrotowi (art. 207 § 7 w związku z art. 391 § 1 k.p.c.). Nie dokonanie jednak zwrotu pisma zawierającego wniosek o odrzucenie apelacji, pozostaje bez istotnego znaczenia, Sąd Apelacyjny miał, bowiem obowiązek z urzędu badać terminowość złożenia apelacji i wydać postanowienie o jej odrzuceniu, w razie zaistnienia przesłanek wynikających z art. 373 k.p.c. Odmiennej natomiast kwestią jest, iż podjęta przez Sąd Apelacyjny decyzja procesowa - z przyczyn wyżej podniesionych - była wadliwa.

Z przedstawionych względów, zaskarżone postanowienie należało uchylić na podstawie art. 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie (art. 108 § 1 w związku z art. 398²¹, 391 § 1 i 394¹ § 3 k.p.c.)

aj

eb